

1. JAZYKOVÉ ÚTVARY V ČESKÉM JAZYCE

TÉMA: JAZYKOVÉ ÚTVARY PODLE FUNKCE

PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

ROČNÍK: 2.R., STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: JAZYKOVÝ STYL, STYL OBECNĚ, STYLISTIKA, SLOHOTVORNÍ ČINITELÉ, PŘEHLED STYLŮ

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

X 13-17:53

POSTUP

1. strana - Základní znaky
2. strana - Metodika
3. strana - Jazykový styl
4. strana - Styl obecně
5. strana - Jazykový styl
6. strana - Stylistika
7. strana - Slohotvorní činitelé objektivní
8. strana - Slohotvorní činitelé subjektivní
9. strana - Přehled stylů
10. strana - Použité materiály

X 13-17:47

Jazykové vyjadřování, zvláště spisovné, má různý cíl a účel (funkce). Funkce projevu má velký vliv na jeho slohové zpracování.

Slovníkové definice stylu neboli slohu se na jeho podstatných rysech většinou shodují, např. Slovník spisovného jazyka českého definuje takto:

- celkový ráz, způsob a utvářenost
- výběr a způsob užívání prostředků a postupů pro určitou dobu, společnost, pro umělecký směr nebo dílo, tvůrce
- výběr způsobů užívání jazykových prostředků, typických pro určitou funkci, situaci a formu (ústní, písemná) nebo pro určitého jedince
- způsob organizace určitého jazykového projevu, určitého díla

3 15-17:43

STYL A JAZYKOVÝ STYL

STYL OBECNĚ

- vnější jednotný ráz uměleckého díla (výtvarného, architektonického, uměleckého směru)
- styl oblékání (sportovní, ležérní)
- životní styl (bohémský, usedlý)
- styl bytového zařízení (biederman)
- architektonický styl (gotický, barokní)
- literární styl (realistický, romantický)

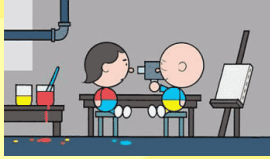
3 15-17:43

JAZYKOVÝ STYL

- používá se při vzniku jazykového projevu (mluveného nebo psaného)
- cílevědomý způsob výběru a uspořádání jazykových prostředků
- organizace jazykových jednotek

- každý jazykový projev má svůj určitý styl

- a) bezpříznakové - Odešel. - neutrální vyjádření
- b) příznakové - Žák ohobloval smrkové dřevo.

3 15-17:43

STYLISTIKA

- jazykovědní disciplína
- zabývá se jazykovým stylem a procesem vzniku projevů (výběrem a uspořádáním jazykových prostředků)
- vychází z poznatků, metod a prostředků ostatních jazykovědních oborů
- popisuje hláskosloví, slovní zásobu, tvarosloví, skladbu

JAZYKOVÝ STYL JE DÁN těmito principy:

- a) jednotící princip - sjednocuje jazykové projevy (příklad administrativní styl)
- b) diferenační styl - umožňuje stylisticky rozlišit jazykové projevy

3 15-17:43

SLOHOTVORNÍ ČINITELE

1. STYL OBJEKTIVNÍ

- funkce projevu (oznamovací, umělecká)
- forma projevu (psaná a a mluvená)
- ráz projevu (veřejný soukromý, oficiální , neoficiální)
- situace a prostředí (atmosféra komunikace, prostor mezi komunikanty, hluk, světlo ad.)
- adresát (známý, cizí, postoj k adresátovi)
- míra připravenosti (projev připravený, nepřipravený)
- kód (jazykový kód, neverbální komunikace)
- téma (odborné, běžná komunikace)

3 29-15:15

SLOHOTVORNÍ ČINITELE

2. SUBJEKTIVNÍ

- znalost kódu
- intelektuální a rozumová vyspělost autora
- dosažené všeobecné a odborné vzdělání
- životní rozhled a zkušenosti
- kulturní rozhled
- zaměstnání autora
- téma (znalost tématu)
- povahové a duševní vlastnosti autora
- mentální tělesný a duševní stav autora
- vlastnosti související s věkem a pohlavím autora
- vztah k adresátovi
- příslušnost k určité sociální skupině

3 29-15:15

PŘEHLED STYLŮ :

- 1. PROSTĚ SDĚLOVACÍ** - běžné rozmluvy, blahopřání, přítěk, telefonický rozhovor, jednoduché vyprávění, popis, diskuse, upozornění
- 2. PUBLICISTICKÝ STYL** - periodický tisk, internetové zpravodajství, teletext, SMS zprávy, projev, zpráva, oznámení, výzva, referát, diskuse
- 3. ODBORNÝ STYL** - učebnice, skripta, odborné články, odborné referáty, odborný popis, návod, popis pracovního postupu, úvaha, esej
- 4. ADMINISTRATIVNÍ STYL** - inzerát, reklama, životopis, úřední dopis, plná moc, úřední zpráva, vyhláška, oběžník, posudek
- 5. UMĚLECKÝ STYL** - drama romány, divadelní hry, poetika, lyrika, epika

3 30-14:49

POUŽITÉ ZDROJE:

1. Kvítková N., Helcová I.: Čeština pro učební obory středních odborných učilišť, Praha 1997, SNP
2. Štěrbová L., Vytejšková O.: Český jazyk pro 1. -3, ročník Odborných učilišť, Praha 1998, SNP
3. Olchová, J. a kolektiv: Písemná a ústní komunikace, vyd. Hyl s.r.o., 2010, Valašské Meziříčí
4. Mašková, D.: Český jazyk , přehled středoškolského učiva, Třebíč, 2006, vyd. PV
5. Galerie Smart program

X 13-18:24